

11 oktober 2024

Position Paper – Lerarenopleidingen

Lerarenopleidingen: tekorten wegwerken en basisvaardigheden vergroten

De samenleving en politiek maken zich terecht zorgen over de toenemende tekorten en het afnemende niveau van de basisvaardigheden bij leerlingen én studenten. De hbo-lerarenopleidingen pakken hierin hun verantwoordelijkheid en zetten zich daarom vol in op:

1. Het verhogen van het niveau van de basisvaardigheden van leerlingen en aankomende leraren.
2. Het vergroten van de professionaliseringsmogelijkheden van onderwijsprofessionals, mede om uitval te voorkomen
3. Het verder vergroten van de zij-instroom

Lerarentekorten

Er is een landelijk tekort aan leraren van bijna 10.000 fte en naar verwachting blijft dat groeien. In de grote steden en in het westen van Nederland en in krimpregio's groeien de lerarentekorten harder. Extra pijnlijk is dat de tekorten over het algemeen groter zijn op scholen met veel leerlingen met onderwijsachterstanden. Al met al verlaat een steeds grotere groep leerlingen onvoldoende gecijferd en geletterd de school.

Om de tekorten tegen te gaan zetten de hbo-lerarenopleidingen vol in op het vergroten van het aantal 'zij-instromers'; mensen die vanuit een andere sector de stap naar het leraarschap zetten. Ongeveer 40% van de beroepsbevolking heeft interesse om te gaan werken in het onderwijs. Met het bestuursakkoord flexibilisering lerarenopleidingen hebben de hbo-lerarenopleidingen een flinke slag gemaakt om goed in te kunnen spelen op de behoeften van de verschillende doelgroepen, om het praktijkleren te versterken. Om de implementatie van het bestuursakkoord volledig succesvol te laten zijn, hebben de hbo-lerarenopleidingen incidenteel extra middelen nodig voor de ontwikkeling van nieuwe vormen van toetsing, passend bij de onlangs vastgestelde Wet leeruitkomsten hoger onderwijs.

De hbo-lerarenopleidingen willen hun aantrekkingskracht vergroten door meer ruimte aan leraren-in-opleiding te bieden om zich tijdens de opleiding te specialiseren of juist te verbreden. Daarnaast willen de opleidingen voorkomen dat leraren na hun start onnodig uitvallen. Veel voorkomende oorzaken daarvan zijn de werkdruk en beperkte autonomie. Een belangrijke manier om meer startende leraren te behouden voor het onderwijs is om ze beter te begeleiden.

Voor een aantrekkelijk beroepsperspectief is het daarnaast essentieel om de ontwikkelings- en professionaliseringsmogelijkheden verder te vergroten. De lerarenopleidingen zijn daarom samen met OCW en de partners uit de sector het Groeifondsprogramma **Nationale Aanpak Professionalisering Leraren (NAPL)**

begonnen. Lerarenopleidingen moeten een wettelijke taak krijgen in het faciliteren van de begeleiding van startende leraren en het van een leven lang ontwikkelen van deze belangrijke doelgroep.

Basisvaardigheden

De hbo-lerarenopleidingen hebben veel te bieden om het niveau van de basisvaardigheden te verbeteren. Om te checken of studenten de vereiste basiskennis hebben en ze eventuele achterstanden weg kunnen werken op het gebied van rekenen en wiskunde leggen pabo-studenten een rekentoets af in het eerste studiejaar die zij succesvol moeten afronden. Ook leggen zij eindtoetsen af voor rekenen en taal. Studenten die in het voortgezet onderwijs of het mbo willen gaan werken, moeten landelijke toetsen halen op hun vakgebied – het vak of de vakken waarin ze willen gaan lesgeven. De hbo-lerarenopleidingen willen graag een pilot voortgangstoetsing starten met de landelijke kennistoets, te beginnen met de basisvaardigheden. Zo kunnen de studenten goed zien waarop ze zich verder kunnen ontwikkelen. Om de implementatie van het bestuursakkoord volledig succesvol te laten zijn, hebben de hbo-lerarenopleidingen incidenteel extra middelen nodig voor de ontwikkeling van nieuwe vormen van toetsing, passend bij de onlangs vastgestelde Wet leeruitkomsten hoger onderwijs. Hiervoor zijn eenmalig aanvullende middelen nodig.

Vereniging Hogescholen pleit ervoor bij het ministerie van OCW om deze inzet op te nemen in het aangekondigde Herstelplan. Helderheid over start – en vakbekwaamheid is hierbij essentieel, ook om de overvolle curricula terug te brengen naar de kern.

Figuur 8.1 Instroom eerstejaars in opleidingen voor leraar 2013-2022 (Bron: DUO)

